

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Збірник тез доповідей
I Міжнародної науково-практичної конференції*

17-18 квітня 2025 року

Цивільний захист в умовах війни : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 17-18 квітня 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 298 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Василь ЛОЇК	кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Роман ЯКОВЧУК	доктор технічних наук, доцент, начальник факультету цивільного захисту ЛДУБЖД
Ольга МЕНЬШИКОВА	кандидат фізико-математичних наук, доцент, заступник начальника факультету цивільного захисту, ЛДУБЖД
Андрій ГАВРИСЬ	кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Олександр СИНЕЛЬНИКОВ	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Андрій ГАВРИЛЮК	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Павло БОСАК	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Андрій ТАРНАВСЬКИЙ	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Мар'ян ЛАВРІВСЬКИЙ	старший викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Олександр ЛЮБОВЕЦЬКИЙ	старший викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Володимир РИХВА	викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Олександра ПЕКАРСЬКА	викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Максим ДОВГАНОВСЬКИЙ	викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД
Вікторія ФІЛІПОВА	викладач кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

У збірнику тез I Міжнародної науково-практичної конференції «Цивільний захист в умовах війни» висвітлено досвід сучасних тенденцій й викликів в організації цивільного захисту в умовах війни, а також формування основних напрямків вдосконалення та розвитку системи цивільного захисту.

Для наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти, працівників наукових, виробничих установ, підрозділів ДСНС України, представників державних та місцевих органів влади, громадських і професійних організацій та здобувачів освіти.

Автори несуть особисту відповідальність за зміст представлених публікацій, достовірність результатів і дотримання вимог академічної доброчесності. Оргкомітет не несе відповідальності за порушення правил написання в друкованих авторських матеріалах.

СЕКЦІЯ 7

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

УДК 351:355.58

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ВІЙНИ

*І. С. Грідасов, М. З. Пелешко, к.т.н., доцент, В. С. Мирошкін,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

Повномасштабне вторгнення рф в Україну радикально змінило підходи до цивільного захисту, зробивши його одним із ключових елементів національної безпеки. Фахівці у сфері цивільного захисту [1, 2] мають бути готовими діяти в умовах раптових воєнних загроз, руйнувань критичної інфраструктури, хімічних, біологічних та радіаційних ризиків, тому вдосконалення їх підготовки є пріоритетним завданням держави, ефективне навчання спеціалістів у сфері цивільного захисту має ґрунтуватися на адаптації світового досвіду, використанні інноваційних технологій, розвитку психологічної стійкості та впровадженні гнучкої методики навчання, орієнтованої на реальні виклики воєнного часу.

В контексті вище сказаного важливе значення має модернізація освітніх програм і стандартів підготовки фахівців, оновлення навчальних програм [3], а саме:

- впровадження курсів з реагування на воєнні загрози (артобстріли, хімічні атаки, масові руйнування);
- навчання використанню новітніх технологій, таких як безпілотні літальні апарати (БПЛА) для моніторингу небезпечних зон;
- посилення вивчення домедичної та загальної медичної допомоги в умовах бойових дій;
- запровадження міжнародних стандартів та адаптація стандартів НАТО (STANAG 2228, 2231, 2519) щодо безпеки та порятунку під час війни, використання рекомендацій ООН, Червоного Хреста та ЄС щодо гуманітарного реагування, включення стандартів ISO 22320 (кризове управління) та ISO 31000 (управління ризиками) в навчальні програми.

Покращенню якості підготовки фахівців, безперечно, сприятиме активне впровадження в навчальний процес інноваційних освітніх технологій.

Впровадження віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR) - це насамперед VR-симулятори для навчання реагуванню на надзвичайні ситуації (евакуація, пошук постраждалих, робота в умовах диму та завалів), AR-дисплеї для швидкого доступу до інформації під час рятувальних операцій.

Дистанційне навчання та онлайн-платформи дозволять створити цифрові навчальні курси для підготовки фахівців навіть у віддалених районах та залучити використання штучного інтелекту для аналізу тренувальних сценаріїв та підготовки персоналізованих навчальних програм.

Використання дронів та роботизованих систем відкриває нові можливості для безпечного моніторингу, рятувальних операцій з пошуку постраждалих, збирання даних та використання автономних роботів для роботи в зонах підвищеного ризику (розмінування, хімічне забруднення тощо).

Психологічна підготовка та розвиток стресостійкості включає техніки управління стресом, системи підтримки, медитацію та тренування емоційної стійкості. Це допомагає адаптуватися до викликів і зберегти психічне благополуччя. Психологічні тренінги та моделювання кризових ситуацій допомагають розвитку навичок реакції на стрес [1]. Вони включають:

- навчання управлінню стресом через імітацію реальних бойових умов;

- впровадження програм психологічної підтримки для рятувальників та операторів екстрених служб.

Важливою складовою в даному напрямку підготовки фахівців цивільного захисту є підготовка до роботи з постраждалими, яка включає:

- навчання навичок кризового консультивання та психологічної допомоги цивільному населенню;

- тренування з комунікації в екстремальних ситуаціях, включаючи роботу з дітьми, людьми з інвалідністю та літніми особами.

Підвищення координації між цивільним та військовим секторами вимагає спільних навчань, стратегічного планування та обміну інформацією для ефективної взаємодії в кризових ситуаціях.

Спільні навчання рятувальників, військових і медиків дозволяють злагоджено діяти у кризових ситуаціях, регулярні тренування з військовими для кращої координації під час евакуацій та надання допомоги, відпрацювання спільних сценаріїв покращують взаємодію та підвищують ефективність реагування на надзвичайні події та ситуації, включаючи хімічні та радіаційні загрози.

Розробка ефективної системи зв'язку та управління передбачає - використання захищених каналів комунікації для оперативного обміну інформацією між службами та впровадження цифрових платформ для централізованого управління кризовими ситуаціями.

В рамках розгляду напрямків вдосконалення підготовки фахівців з цивільного захисту слід відмітити роботу із залучення міжнародного досвіду та співпрацю з міжнародними партнерами, обмін досвідом з країнами НАТО та ЄС, отримання міжнародної допомоги та ресурсів. Реалізація даного напрямку полягає в:

- участі українських рятувальників у міжнародних навчаннях та стажуваннях;
- вивченні досвіду Ізраїлю (цивільний захист під час військових атак), Японії (реагування на надзвичайні події та ситуації) та США (технології моніторингу загроз);
- співпраці з Європейським механізмом цивільного захисту для отримання сучасного обладнання;
- використанні фондів Червоного Хреста та ООН для фінансування навчальних програм.

Також варто приділяти увагу розвитку культури безпеки серед населення через масове [3, 4] навчання цивільного населення та залучення волонтерів до систем цивільного захисту:

- постійне вдосконалення механізму організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, його структуру, види та форми;
- організація волонтерських програм з підготовки до надзвичайних ситуацій, навчання добровольців основам тактичної медицини, психологічної допомоги та евакуації.

Підсумовуючи вище зазначене сучасні виклики вимагають комплексного вдосконалення підготовки фахівців у сфері цивільного захисту. Поєднання новітніх технологій, міжнародного досвіду, психологічної підготовки та ефективної координації з військовими значно підвищить рівень безпеки в Україні. Окрім професійної підготовки фахівців у сфері цивільного захисту, важливо розвивати культуру безпеки серед усього населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Офіційний вісник України. 2012. №89. С. 9.
2. Про затвердження Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.10. 2013 р. № 729. Офіційний вісник України. 2013. №80. С. 40.

3. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2013 р. № 444. Офіційний вісник України. 2013. №50. С. 49.

4. Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту: Постанова кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р. № 819. Офіційний вісник України. 2013. №89. С. 34.

5. Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: Постанова кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 443. Офіційний вісник України. 2013. №50. С. 41.

УДК 355.1

ОСОБЛИВОСТІ ОБҐРУНТУВАННЯ НОРМАТИВІВ ЩОДО ОПЕРАТИВНИХ РОЗГОРТАНЬ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В ЗАСОБАХ БРОНЕЗАХИСТУ

Д. Белюченко, В. Стрілець

Національний університет цивільного захисту України

Актуальність розглянутої теми обумовлена тим, що основні нормативні вимоги щодо основних видів оперативної діяльності на рівні ДСНС конкретизовані тільки для обмеженого переліку складових аварійно-рятувальних робіт, які виконуються в умовах застосування конкретного обладнання та озброєння. В той же час, в умовах сьогодення до Оперативно-рятувальних підрозділів ДСНС у вигляді гуманітарної допомоги від провідних країн світу поступають різноманітні зразки пожежно-рятувальної техніки, а самі рятувальники вимушені достатньо часто працювати під впливом факторів, які не розглядались, коли створювалась ця техніка. Так, кожен день вони здійснюють близько 200 виїздів на ліквідацію наслідків того, як окупанти обстрілюють населенні пункти та об'єкти інфраструктури. У більшості таких випадків вони змушені працювати в засобах бронезахисту.

Все це приводить до того, що оцінка рівня підготовленості особового складу конкретного оперативно-рятувального підрозділу супроводжується протиріччям між умовами застосування пожежно-рятувальних автомобілів (ПРА), обладнання або озброєння, які визначені в їх тактико-технічних характеристиках, та умовами їх застосування в конкретному гарнізоні. В результаті для таких ситуацій відсутні нормативи (під ними розуміється порівняльна норма, яка у своїй основі має порівняння людей, що належать до однієї і тієї ж сукупності), хоча і керівні документи ДСНС України, і науково-технічна література стверджують, що ефективна підготовка не може здійснюватися без їх наявності.

В доповіді розглядається розроблений авторами підхід до обґрунтування пропозицій щодо скорочення часу оперативних розгортань пожежно-рятувальних автомобілів (варіант 1 – подача двох пожежних стволів з прокладанням магістральної лінії $d=77$ мм на три рукава та двох робочих ліній $d=51$ мм на два рукави з установкою ПРА на пожежний гідрант (ПГ); варіант 2 – подача переносного лафетного ствола з прокладанням двох магістральних ліній на три рукава $d=77$ мм з установкою ПРА на ПГ) особовим складом в засобах бронезахисту шляхом використання під час його підготовки спеціально розроблених нормативів. Він полягає в послідовному виконанні наступних процедур:

✓ оцінка того, яким чином змінюється показник якості виконання контрольної справи у часі (від кількості тренувальних спроб). Визначено, що застосування загальноприйнятих методів обробки статистичних даних, наприклад критерію Шапіро-Уїлкі, дозволяє підтвердити з рівнем значимості $\alpha=0,05$ нормальний закон розподілу отриманих експериментальних результатів в кожній спробі і визначити його основні параметри